

Memorandum SAR Boom - 2024

“Hoe kan een lokaal bestuur het leven van ouderen verbeteren?”

Een lokaal bestuur heeft tal van hefboomen in handen om de uitdagingen van haar ouder wordende bevolking aan te pakken op maat van de gemeente.”

Net zoals de Vlaamse ouderenraad wenst de SAR in te zetten op 8 speerpunten voor een leeftijdsvriendelijk lokaal beleid.

Deze 8 speerpunten zijn:

1. Geef ouderen een structurele stem in het lokaal beleid
2. Transformeer de lokale omgeving tot een gezonde, toegankelijke en verbindende ruimte
3. Bevorder de participatie en het engagement van ouderen
4. Garandeer een sterk lokaal zorgbeleid voor ouderen
5. Ontwikkel een levensloopbestendig lokaal woonbeleid
6. Zet extra stappen in de strijd tegen armoede en onderbescherming
7. Maak werk van een digitaal inclusieve samenleving
8. Zorg dat ouderen zich vlot en comfortabel kunnen verplaatsen

Checklist leeftijdsvriendelijke gemeente

Om vast te stellen wat leeft binnen onze gemeente werd gebruik gemaakt van de 'checklist leeftijdsvriendelijke gemeente', aangereikt door Vlora (Vlaamse Ouderenraad) ism ISO (Interregionale Stuurgroep Ouderenbeleid) en RPO Antwerpen-Zuid (Regionaal Platform Ouderenbeleid). De Checklist is een instrument om de leeftijdsvriendelijkheid van een gemeente globaal in kaart te brengen. Via 8 thema's werd onderzocht of onze gemeente een goede plek is om te wonen voor haar ouder wordende bevolking. Elk thema krijgt een score met punten toegekend waarop de gemeente sterk of juist minder sterk scoort. Per thema en per vraagonderdeel konden specifieke opmerkingen of vaststellingen worden genoteerd.

De checklist werd bezorgd aan alle leden van de SAR op datum van 21.04.2023. De 7 Boomse seniorenverenigingen aangesloten bij de SAR hebben de checklist met hun achterban ingevuld en terugbezorgd. De checklist werd ook ingevuld door de bestuursleden van de SAR op datum van 16.10.2023.

Alle ontvangen info werd in een apart bestand per thema gebundeld.

Daaruit filterde het DB SAR op datum van 12.02.2024 de voornaamste knelpunten met enkele voorgestelde acties. Tijdens een extra overleg op 17.05.2024 werd door het DB een prioriteitenlijst opgesteld.

Het memorandum dient ter inspiratie voor de politieke partijen naar aanloop van de verkiezingen in oktober 2024 + kan gebruikt worden als inspiratiebron bij de opmaak van het Meerjarenbeleidsplan door de nieuwe bestuursploeg.

Enkele cijfers rond de ouderenpopulatie in Boom tegen 2030 + prognose 2040

Er wordt een stijgende trend verwacht van het aantal ouderen binnen onze gemeente. Zeker tegen 2040 wordt er een omgekeerde trend verwacht van het aantal ouderen tov het aantal jongeren.

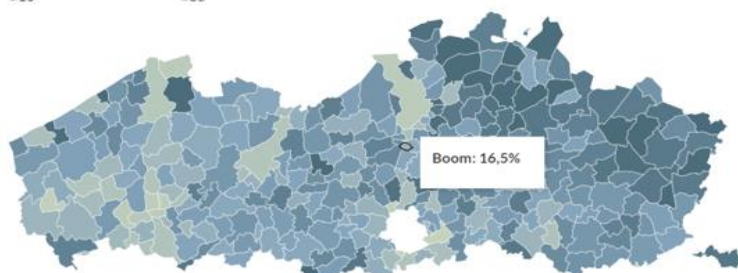
Sterke gemeentelijke verschillen

Alle Vlaamse gemeenten zullen tussen 2020 en 2030 een stijging kennen van het aantal 67-plussers, gaande van +9% tot meer dan +35%. De sterkste toename situeert zich voornamelijk in gemeenten in Noord-Limburg en de Antwerpse Kempen. De meeste gemeenten met een zwakkere groei liggen in de provincie West-Vlaanderen. Ook Gent, Antwerpen en Brugge vertonen een beperkte groei.

Verwachte evolutie van de 67-plussers

Gemeenten van Vlaams Gewest, 2020-2030, in %

≤10 ≥35

Bron: waarnemingen 2020: Statbel, vooruitzichten 2030: Statistiek Vlaanderen

Demografie

Hoeveel inwoners telt Boom? Verjongt de bevolking of vergrijst ze? En hoe divers is de bevolking?

Inzicht in de bevolkingstendensen is essentieel om het beleid uit te tekenen. Zo zal een groei van het aantal kinderen zich eerst laten voelen in de kinderopvang, later in het basisonderwijs en ten slotte in het secundair onderwijs. De vergrijzing van de bevolking op haar beurt creëert een grotere behoefte aan voorzieningen voor ouderen.

Indicator	Boom	Vlaams Gewest
Bevolking		
Inwonersaantal	19.062	6.774.807
Vreemdelingen	14,0%	10,5%
Personen van buitenlandse herkomst	43,1%	26,3%
Structuur van de bevolking		
Inwoners naar leeftijd		
- jonger dan 19 jaar	26,1%	21,6%
- 20 tot 59 jaar	51,2%	50,6%
- ouder dan 60 jaar	22,7%	27,9%
Groene druk: <i>aantal 0-19-jarigen / aantal 20-64-jarigen</i>	45,9%	37,6%
Grijze druk: <i>aantal 65-plussers / aantal 20-64-jarigen</i>	29,8%	36,8%
Demografische afhankelijkheidsratio: (<i>aantal 0-19-jarigen + aantal 65-plussers</i>) / <i>aantal 20-64-jarigen</i>	75,7%	74,4%
Aantal huishoudens	7.820	2.926.471
Huishoudens naar grootte		
- 1 persoon	34,7%	33,1%
- 2 personen	30,3%	34,0%
- 3 personen	12,9%	13,6%
- 4 of meer personen	22,1%	19,3%
Ontwikkeling van de bevolking		
Aangroei van de bevolking 10 jaar: <i>natuurlijk accres + migratiesaldo</i>	10,7%	6,2%
Natuurlijk accres: <i>aantal geboortes - aantal overlijdens</i>	1,6 per 1.000 inwoners	-0,6 per 1.000 inwoners
Migratiebewegingen		
- totale inwijking	79,9	65,3
- totale uitwijking	69,0	53,3
- migratiesaldo: <i>aantal inwijkingen - aantal uitwijkingen</i>	10,8	12,0
- migratie-intensiteit: <i>aantal inwijkingen + aantal uitwijkingen</i>	148,9	118,6
	... per 1.000 inwoners	... per 1.000 inwoners
Prognoses		
Prognose inwonersaantal (2040)	20.568	7.100.891
Prognose inwoners naar leeftijd (2040)		
- jonger dan 19 jaar	23,2%	20,4%
- 20 tot 59 jaar	49,1%	48,4%
- ouder dan 60 jaar	27,7%	31,2%
Prognose aantal huishoudens (2040)	8.795	3.167.298
Prognose huishoudens naar grootte (2040)		
- 1 persoon	34,9%	35,6%
- 2 personen	29,4%	33,5%
- 3 personen	14,7%	12,7%
- 4 of meer personen	21,0%	18,2%

Bron: Gemeentescan Agentschap Binnenlands Bestuur 15.05.2024

Checklist leeftijdsvriendelijke gemeenten: bevraagde thema's + onderdelen

Thema1: Publieke ruimte en gebouwen

1.1 Openbare gebouwen (zoals gemeentelijke diensten, culturele centra, klinieken en dienstencentra) zijn goed toegankelijk, ook met hulpmiddelen (zoals rollators of rolstoelen).

1.2 Handelspanden zoals winkels en banken zijn goed toegankelijk, ook met hulpmiddelen

1.3 Ouderen kunnen zich gemakkelijk en veilig bewegen op de openbare weg, ook als ze hulpmiddelen gebruiken (vb brede en veilige en gescheiden voetpaden, veilige oversteekplaatsen, geen losliggende tegels, goed onderhouden, goede verlichting, wegwijzers, rustbanken)

1.4 In de openbare ruimte is er voldoende groen

1.5 In de gemeente zijn er openbare toiletten beschikbaar

Thema 2: Mobiliteit

- 2.1 Er is openbaar vervoer aanwezig op wandelafstand van de woningen
- 2.2 Er zijn parkeermogelijkheden aan de openbare gebouwen
- 2.3 Er zijn alternatieve vervoersmiddelen beschikbaar (vb een minder mobiele centrale)
- 2.4 Reizigersinfo aan opstapplaatsen van het openbaar vervoer is correct, leesbaar en verstaanbaar.
- 2.5 Het openbaar vervoer en de opstapplaatsen zijn toegankelijk, ook met hulpmiddelen
- 2.6 Verkeersborden en aanwijzingen zijn duidelijk
- 2.7 De wegen in de gemeente zijn goed onderhouden

Thema 3: Wonen

- 3.1 Er zijn in de gemeente aangepaste en kwaliteitsvolle woonmogelijkheden voor ouderen die zelfstandig willen wonen wanneer ze zorgondersteuning nodig hebben (vb assistentiewoningen)
- 3.2 Er zijn in de gemeente aangepaste en kwaliteitsvolle sociale huurwoningen voor ouderen
- 3.3 Het ruimtelijk beleid van de gemeente laat aangepaste en kwaliteitsvolle woonmogelijkheden toe voor ouderen die gemeenschappelijk willen wonen (vb groepswonen, kangoerewonen)
- 3.4 De gemeente stimuleert woningaanpassingen en renovaties voor ouderen
- 3.5 In de gemeente zijn er voldoende basisvoorzieningen op wandelafstand aanwezig (vb bakker, slager, apotheek, bankautomaat, grootwarenhuis of andere mogelijkheden tot ontmoeting)

Thema 4: Sociaal-culturele participatie

- 4.1 Er zijn gebouwen ter beschikking voor activiteiten voor ouderen
- 4.2 Er zijn informatiekanalen of een informatiecentrum in de buurt waar ouderen zich kunnen informeren over sociale en culturele activiteiten
- 4.3 Er worden betaalbare activiteiten georganiseerd voor ouderen.
- 4.4 Er worden initiatieven genomen waarbij ouderen andere inwoners van de gemeente kunnen ontmoeten.
- 4.5 Bij de organisatie van activiteiten heeft men oog voor diversiteit in de bevolking zoals jong en oud, man en vrouw, mensen met en zonder migratieachtergrond.

Thema 5: Respect en sociale inclusie

- 5.1 Mensen met dementie krijgen kansen om te blijven deelnemen aan het leven in de gemeente.
- 5.2 Mensen met fysieke zorgbehoeften of beperkingen krijgen kansen om te blijven deelnemen aan het leven in de gemeente.
- 5.3 Ouderen worden minstens om de drie jaar bevraagd over hun wensen en behoeften.
- 5.4 Er worden concrete acties genomen rond eenzaamheid bij ouderen.
- 5.5 Er worden activiteiten georganiseerd om ouderen te stimuleren om sociaal actief te blijven (vb sportactiviteiten, geleide wandelingen, activiteiten in het lokaal dienstencentrum).

Thema 6: Maatschappelijke participatie en inspraak

- 6.1 Er bestaat een lokale ouderenraad in de gemeente
- 6.2 Ouderen hebben inspraak in het lokaal beleid.
- 6.3 De gemeente stimuleert het levenslang leren van ouderen (vb cursussen, lezingen)
- 6.4 Ouderen worden door de gemeente geïnformeerd over de mogelijkheden na het pensioen (vb vrijwilligerswerk, betaald werk, zelfstandige activiteit)

Thema 7: Communicatie en informatie

- 7.1 De ouderen worden voldoende geïnformeerd via de niet-digitale communicatiekanalen (affiches, magazines, informatiebladen) over de activiteiten in de gemeente.
- 7.2 De gemeente begeleidt ouderen in het leren omgaan met nieuwe (digitale) communicatiemiddelen.
- 7.3 Er wordt moeite gedaan om ook kwetsbare ouderen te bereiken (vb laaggeschoold, anderstalig, psychische kwetsbaarheid of mindermobiel)
- 7.4 Ouderen kunnen gebruik maken van computers in openbare gebouwen zoals de bibliotheek of het gemeentehuis.

Thema 8: Gezondheid en zorg

- 8.1 Er is voor ouderen een brede waaier aan zorg beschikbaar binnen een redelijke afstand (vb huisartsen, verpleging, wachtdienst, thuiszorgdiensten)
- 8.2 Er zijn in de gemeente mogelijkheden voor ouderen om aan sport te doen en te bewegen.
- 8.3 De gemeente organiseert infomomenten over gezondheidsthema's voor ouderen.
- 8.4 Oudere mantelzorgers worden door de gemeente ondersteund in het uitvoeren van hun taken (vb begeleiding, vorming, financiële steun).
- 8.5 Bewoners van woonzorgcentra en alternatieve woonvormen worden betrokken bij het leven in de gemeente.